
ELÄINKOELAUTAKUNTA

Etelä-Suomen lääninhallituksen yhteydessä
PL 150, 13101 HÄMEENLINNA
Ella@laaninhallitus.fi
puh. 071 873 2181, fax 071 873 2178

27.3.2009/EK /korjaus taulukko 4 – EK 12.11.2009

Eläinkoelautakunnan kokous
16.3.2009

Eläinkoelautakunta hyväksynyt kokouksessaan 16.3.2009

Toimintakertomus vuodelta 2008

1. Toiminnasta yleensä

Eläinkoelautakunta aloitti toimintansa 1.8.2006. Eläinkoelautakunnan tehtävänä on myöntää luvat eläinkokeiden suorittamiseen. Eläinkoelupahakemukset käsitellään ensisijaisesti lautakunnan jaostoissa. Lautakunta kokoontuu myös suuressa kokoonpanossa säännöllisesti käsittelemään jaostoilta siirtyneet lupahakemukset sekä muita laajempaa pohdintaa vaativia asioita. Lautakunnan tarvitsemat tukipalvelut järjestää Etelä-Suomen lääninhallitus. Lääninhallituksen Hämeenlinnan toimipisteessä työskenteli vuoden 2008 aikana kaksi esittelijää ja yksi (4 kk ajan kaksi) osastosihteeri. Lautakunnalla on nettisivustot, joilla kerrotaan mm. eläinkoelupahakemuksen tekemisen ohjeet, lautakunnan luomat periaatteet ja ohjeistoja eri asioista (www.laaninhallitus.fi/lh/etela/hankkeet/ellapro/home.nsf).

Vuoden 2008 aikana lautakunta myönsi 287 lupaa eläinkokeen suorittamiseen. Pienehköjä muutoksia olemassa oleviin eläinkoelupiin myönnettiin 75 kappaletta. Lupahakemusten määrä pysyi samalla tasolla kuin edellisenä vuonna.

2. Vuonna 2008 myönnetty eläinkoeluvat – kuvausta

Eläinkoelupien määrä

Lautakunnan käsiteltäväksi saapuneiden lupahakemusten määrät pysyivät samalla tasolla kuin edellisenä vuonna, huolimatta lain voimaantulosta määrätyn kahden vuoden siirtymäajan umpeutumisesta (Taulukko 1). Ennen lain voimaan tuloa eläinkokeellista tutkimusta tekevät tahot yleisesti uusivat eläinkoelupansa kahdeksi vuodeksi eteenpäin. Nämä luvat umpeutuivat vuonna 2008. Kuitenkaan uusien lupahakemusten määrät eivät vastaavasti lisääntyneet. Selityksenä tälle on se, että suuri osa koe-eläinten tutkimuskäytöstä ei enää lain määritelmän mukaan katsota eläinkokeeksi. Esimerkiksi muuntogeenisten eläinkantojen ylläpitoa ei katsota eläinkokeeksi, kun perimän muuntelu ei aiheuta eläimille hyvinvointiongelmia, ja kun eläimille tehtävät toimenpiteet rajoittuvat kudospäytteen ottamiseen perimän tutkimista varten ja eläimen lopettamiseen säädösten hyväksymällä tavalla. Myöskään eläimen lopettaminen säädösten hyväksymällä tavalla ja kudospäytteen ottaminen sen jälkeen ei ole eläinkoe. Yksi tärkeä syy lupahakemusten määrän vähentymiselle aikaisempaan verrattuna lienee myös se, että tutkimusryhmät hakevat nykyisin lupaa suuremmille kokonaisuuksille säästääkseen kustannuksia ja turvatakseen joustavan toiminnan mahdollisuudet.

Eläinkoelupien jakautuminen ja tarkoitus

Vuonna 2008 eläinkoeluvista myönnettiin 35 % Etelä-Suomen lääniin, 29 % Länsi-Suomen lääniin, 19 % Itä-Suomen lääniin, ja 17 % Oulun lääniin (Taulukko 1). Eläinkoeluvista valtaosa, 77 %, liittyi koe-eläimiksi kasvatettujen eläinten (yleisimmin hiiri, rotta, kani) käyttöön (Taulukko 2). Tuotantoeläinlajien käyttöä oli 13 % kaikista luvista. Näihin sisältyi

sekä eläinten tuotantoon liittyvää tutkimusta että biolääketieteellistä tutkimusta. Luonnonvaraisilla eläimillä tehtävää tutkimusta koski 10 % myönnettyistä eläinlupavista. Eläinlupat haetaan ja myönnetään lähes aina kolmen vuoden mittaisiksi. Luvissa käytettäväksi myönnettyjen eläinten käyttö tulee siis jakaantumaan kolmelle vuodelle. Eläinlupia tehdään eniten yliopistoissa ja muissa valtion tutkimuslaitoksissa. Yksityisellä sektorilla tapahtuu 8 % luvan saaneiden eläinlupien toteuttamisesta.

Taulukko 1. Myönnettyjen eläinlupien lukumäärät lääneittäin lautakunnan toiminnan aikana. Suluissa myönnettyjen muutoslupien¹ lukumäärät.

	Etelä-Suomi	Länsi-Suomi	Itä-Suomi	Oulun lääni	Yhteensä
2006 (1.8.06 alk)	88 (10)	35 (2)	9 (4)	6 (0)	138 (16)
2007	96 (18)	91 (19)	42 (14)	37 (7)	266 (58)
2008	100 (24)	84 (18)	55 (23)	48 (10)	287 (75)

¹ **Muutos eläinlupaan:** Voimassa olevaan eläinlupaan voidaan hakea muutosta, kun kyseessä on pienehkö ja yksittäinen muutos, kuten esimerkiksi vähäinen muutos toimenpiteisiin, uuden toimenpiteen käyttöönotto, sekä eläinmäärän tai luvan voimassa oloajan vähäinen muutos. Muutoslupahakemus käsitellään samalla tavalla kuin eläinlupahakemus, ja lautakunta antaa siitä lupapäätöksen.

Taulukko 2. Myönnetty eläinlupat vuonna 2008: ominaisuuksia ja jakaantumista

(%-osuus eläinlupavista)		(%-osuus eläinlupavista)	
Eläinlupavissa käytettävät eläimet		2.2 Biologinen perustutkimus (Eläinten määrästä 96 %)	65
Koe-eläimiksi kasvatetut	77	2.2 Biologinen perustutkimus, ei eritelty	9
Tuotantoeläimiä	13	2.2/4.2 Ihmisen sydän- ja verisuonitaudit	14
Luonnonvaraisia	10	2.2/4.3 Ihmisen hermostolliset ja mielenterv. häiriöt	8
Muut eläinryhmät	0,3	2.2/4.4 Ihmisen syöpä	13
Eläinlupavissa käytettäviä eläinlajeja		2.2/4.5 Muut ihmisen sairaudet	18
Kaikki lajit eivät ole mukana. Suluissa käytettäväksi myönnettyjen eläinlupien kokonaistaso. Yksi lupa saattaa sisältää useiden eläinlajien käyttöä.		2.2/4.6 Vain eläinten sairaudet	3
Hiiri (235 600)	55	2.3 Ihmis-, hammas- ja eläinlääketieteessä käytettävien tuotteiden tutkimus ja kehitys (Eläinten määrästä 2 %)	17
Rotta (62 500)	28	2.3/4.2 Sydän- ja verisuonitaudit	3
Kani (3 400)	9	2.3/4.3 Hermostolliset ja mielenterv. häiriöt	2
Sika (960)	6	2.3/4.4 Syöpä	3
Koira (270)	1	2.3/4.5 Muu ihmisen sairaudet	8
Kalat (581 900)	6	2.3/4.6 Vain eläinten sairaudet	0
Linnut (5 300)	3	2.6 Toksisuus- ja muut turvallisuusarvioinnit (Eläinten määrästä 0.1 %)	3
Eläinlupalaitokset		2.8 Koulutus ja opetus (Eläinten määrästä 1 %)	4
Yliopisto	79		
Muu tutkimuslaitos	14		
Palvelututkimusta tekevä yritys	4		
Lääketeollisuus	4		

Eläinkokeiden tarkoituksena oli yleisimmin (65 % luvista, 96 % käytetyiksi myönnettyjen eläinten kokonaismäärästä) biologinen perustutkimus, liittyen erilaisten ihmisen sairauksien selvittämiseen. Ihmis-, hammas-, ja eläinlääketieteessä käytettävien tuotteiden ja laitteiden tutkimus- ja kehittäelytyö oli suunnitellun eläinkokeen tarkoituksena 17 % hakemuksista (2 % eläinten kokonaismäärästä). Vastaavasti toksisuus- ja muita turvallisuusarviointeja varten haettuja lupia oli 3 % kaikista hakemuksista (0.1 % eläinten kokonaismäärästä). Koulutukseen ja opetukseen liittyvä eläinten käyttö oli kyseessä 4 % hakemuksista (1 % eläinten kokonaismäärästä). Eläinkoelupia haettiin myös muihin käyttötarkoituksiin vähäisessä määrin, näitä ei ole tässä näytetty.

Eläinkokeiden hyöty-haitta

Eläinkoeluvan myöntämisen edellytyksenä on, että eläinkokeesta odotettavissa oleva hyöty eettisesti hyväksyttävässä suhteessa eläimille koituvaan haittaan. Eläinkoelautakunta ja sen jaostot ratkaisevat tämän asian äänestämällä eläinkokeen hyödystä ja haitasta kunkin lupahakemuksen yhteydessä. Vuonna 2008 luvan saaneiden eläinkokeiden osalta, eläinkoelautakunnan arvioinnin mukaan 64 % niistä arvioitiin hyödyltään huomattavaksi ja 35 % kohtalaiseksi (Taulukko 3). Eläinkokeesta enimmillään eläimille koitua haitta jakautui arvioiden mukaan seuraavasti: vähäinen 33 %, kohtalainen 48 %, ja huomattava 19 %:ssa luvan saaneista eläinkokeista. Yleisimmin esiintyvä oli tilanne, jossa eläinkokeesta katsottiin saatavan huomattavaa hyötyä ja eläimille aiheutuva haitta arvioitiin kohtalaiseksi. Eläinkokeen haitaksi arvioidaan eläinkokeesta kokonaisuudessaan enimmillään yhdelle eläimelle aiheutuvaa haittaa. Kaikki eläimet eivät kuitenkaan välttämättä koe samanasteista haittaa yhdessä eläinkokeessa.

Taulukko 3. Myönnettyjen eläinkoelupien jakaantuminen odotettavissa olevan hyödyn ja eläimille koituvan haitan suhteen

Vuonna 2008 luvan saaneiden eläinkokeiden jakautuminen hyödyn ja haitan suhteen (% kaikista eläinkoeluvista)				
HYÖTY				
Huomattava	16	31	17	64 %
Kohtalainen	16	17	2	35 %
Vähäinen	1	0	0	1 %
Yhteensä	33 %	48 %	19 %	100 %
	Vähäinen	Kohtalainen	Huomattava	Yhteensä
HAITTA				

Hakemusten käsittely

Lautakunta ei antanut yhtään hylkäävää päätöstä vuoden 2008 aikana. Mikäli hakemuksen yksityiskohdissa tai suunnitellun eläinkokeen suorittamisessa on esittelijän tai jaoston mielestä korjattavaa ja tarkennettavaa, näistä asioista ilmoitetaan hakijalle, joka muokkaa suunnitelmaa käytyjen keskustelujen pohjalta. Lupapäätös hakemuksesta annetaan sitten, kun jaosto tai lautakunta katsoo eläinkokeen toteuttamisen toteutuvan parhaalla mahdollisella tavalla.

Hakemusten käsittelyprosessista johtuen hakemuksesta on käsittelyn aikana useita versioita.

Versioiden lukumäärä kuvastaa karkeasti hakemusten valmisteluun ja käsittelyyn liittyvää työmäärää. Tämä työmäärä on riippuvainen hakemuksen laajuudesta ja tehtävien toimenpiteiden runsaudesta, sekä siitä, miten hyvin hakemuksessa on tarvittavat tiedot kerrottuna. Kun lupapäätös on annettu, hakemuksesta tulee päätökseen liittyvä eläinkoesuunnitelma, joka on viimeisin versio hakemuksesta. Jos hakemukseen ei ole tarvittu täydennyksiä tai ne ovat olleet vähäisiä, lopullinen eläinkoesuunnitelma on versio numero 2.

Eläinkoesuunnitelmien versionumerot jakaantuivat vuonna 2008 seuraavasti:

- versio 2 – 28 % hakemuksista
- versio 3 – 48 % hakemuksista
- versio 4 – 18 % hakemuksista
- versio 5 – 4 % hakemuksista
- versio 6 – 1 % hakemuksista

3. Eläinkoelautakunnan ja jaostojen toiminta

Hakemusten käsittelymäärät

Lupahakemusten käsittelytyö pyritään jakamaan tasaisesti jaostojen kesken (Taulukko 4). Hakemukset käsitellään pääsääntöisesti niiden tulojärjestyksessä ja seuraavana vuorossa olevassa jaostossa. Jaostoille on määrätty kokoontumispäivät kuukausittain, kokoontumisen toteutuminen riippuu kuitenkin käsiteltävänä olevien hakemusten määrästä. Yleensä kuukaudessa toteutui kaksi jaostokokousta. Vuonna 2008 hakemusten käsittelytyön tasainen jakaantuminen eri jaostojen kesken ei aivan toteutunut.

Lautakunnassa tai sen jaostoissa käsiteltävien hakemusten lukumäärä on erilainen kuin myönnettyjen eläinkoelupien määrä, koska hakemusten käsittely tapahtuu osittain kahdessa eri kokouksessa (Taulukko 4). Lupahakemukset, jotka siirtyvät lautakunnan suuren kokoonpanon (ELLA-kokoukset) ratkaistaviksi, käsitellään ensin jaostossa, ja ne on tässä laskettu sekä jaoston että ELLAn käsittelemiin. Sama hakemus voi olla käsiteltävänä myös useammassa jaoston kokouksessa. Hakija on myös voinut vetää hakemuksensa pois käsittelyn aikana. Hakemuksen käsittelyn tuloksena voi olla myös päätös siitä, että kyseessä ei ole eläinkoe. Tällaisia tapauksia oli yksi vuonna 2008.

Taulukko 4. Jaostoissa ja lautakunnassa käsiteltävien hakemusten lukumäärät

	Kokouk- sia (kpl)	Käytetty työaika (htv)	Eläinkoe- hakemukset (kpl)	Muutos- hakemukset (kpl)	Yht. (kpl)
Helsinki	7		78	21	99
Turku	6		73	19	92
Kuopio	6		80	16	96
Oulu	5		53	19	72
Jaostot yht.	24	0.58¹	284	75	359
ELLA	8	0.49 ²	7	0	7

¹ 24 kokousta x 4 hlö/kokous x 4+7 tuntia   ² 8 kokousta x 16 hlö/kokous x 6+1 tuntia

Hakemusten käsittelyaika

Hakemusten käsittelyaika eli aika hakemuksen saapumisesta Etelä-Suomen lääninhallitukseen ratkaisun antamiseen oli valtaosalla hakemuksia alle kaksi kuukautta (Taulukko 5). Puolet hakemuksista saivat ratkaisunsa kuukauden sisällä saapumisesta. Muutoshakemusten käsittely oli nopeampaa, ja kuukauden sisällä ratkaistiin 80 % muutoshakemuksista. Käsittelyn pitkittyminen johtui yleensä siitä, että hakijalta pyydettyjen

lisäselvitysten saaminen kesti kauan. Myös hakemuksen siirto lautakunnan suuren kokoonpanon ratkaistavaksi saattoi pitkittää käsittelyaikaa yksittäisissä tapauksissa. Lautakunnalle siirrettyjen hakemusten käsittelyajat niiden lääninhallitukseen tulopäivästä ratkaisun saamiseen olivat: 28, 36, 56, 69, 81, 130, 149 päivää. Käsittelyn nopeus riippui ratkaisevasti siitä, miten lautakunnan kokoukset aikataulullisesti sattuivat suhteessa jaoston kokoukseen.

Taulukko 5. Lupahakemusten käsittelyajat (% lupahakemuksista) vuonna 2008

Käsittelyaika	Eläinkoelauta kunnassa ratkaistut (kpl)	Jaostoissa ratkaistut eläinkoluvat (%)	Jaostoissa ratkaistut muutokset (%)
0 – 15 pv	0	9	41
16 – 30 pv	1	40	39
31 – 60 pv	2	43	19
61 – 91 pv	2	6	2
110 – 149 pv	2	2	0

Hakemusten käsittelyyn kuluva työaika

Hakemusten käsittely tapahtuu pääsääntöisesti jaostoissa. Lautakunnan jäseniltä kartoitettiin lupahakemusten käsittelyn vaatimaa työmäärää vuoden 2008 lopussa toteutetulla kyselyllä. Tulosten mukaan jaoston kokouksissa käsiteltäviin hakemuksiin tutustuminen vie yleensä aikaa puolesta työpäivästä yhteen työpäivään: 38 % kyselyyn vastanneista kertoi käyttävänsä hakemuksiin tutustumiseen korkeintaan puoli työpäivää ennen kokousta, ja 44 % vastanneista kertoi aikaa menevän yksi työpäivä. Jaoston kokous kestää puolisen työpäivää. Hakemusten käsittely jatkuu kokouksen jälkeen usein vielä sähköpostin avulla, kun hakija on vastannut jaoston esittämiin kysymyksiin. Yhden jäsenen käyttämäksi työajaksi vuonna 2008 tulisi näillä perusteilla arvioiden enimmillään 23 työpäivää, jos jäsen olisi osallistunut kaikkiin kokouksiin (10 jaoston kokousta x (1 työpäivä + ½ työpäivää) + 8 työpäivää eläinkoelautakunnan kokouksiin). Kaiken kaikkiaan lautakuntatyöskentely vaati jäseniltä yhteensä 1,36 henkilötyövuotta (Taulukko 4).

Etelä-Suomen lääninhallituksen työajan seurannan mukaan esittelijän välitön työpanos lupahakemusta kohden oli keskimäärin viisi tuntia, ja sihteerin käyttämä välitön työaika kaksi tuntia. Lupahakemusten käsittelyyn suoranaisesti käytetty työaika oli vuonna 2008 kaikenkaikkiaan 1,43 henkilötyövuotta. Eläinkoelautakunnan palveluun käytettiin yhteensä 0,29 henkilötyövuotta. Rekisteri- ja tilastointitehtäviin käytettiin 0,14 henkilötyövuotta.

4. Eläinkoelupatoiminnan kustannukset

Eläinkoelupakäsittelyyn liittyvien kustannusten kattaminen on jaettu kahteen osaan siten, että maa- ja metsätalousministeriö kattaa lautakunnan ja jaostojen toiminnan menot, ja Etelä-Suomen lääninhallituksessa toimivan esittelijätiimin menot tulee kattaa lupapäätöksistä kerättävien tulojen avulla. Lautakunnan menot näyttäisivät vakiintuvat 60 000 euron tasolle vuosittain, kun hakemusmäärät ovat olleet tasolla 250 – 300 hakemusta/vuosi (Taulukko 6). Lautakunnan menot koostuvat kokouspalkkioista (67 % kokonaiskustannuksista vuonna 2008), sekä matka- ja päivärahakuluista (33 % kustannuksista). Vastaavasti esittelijätiimin toiminnan menot minimissään (2 esittelijää ja 1 sihteerin) ovat tasolla 150 000 euroa/vuosi. Esittelijätiimin menoista 97 % oli palkkamenoja. Vuonna 2008 yhden luvan kustannus kokonaisuudessaan (lautakunta + esittelijätiimi) oli 767 euroa.

Taulukko 6. Lautakunnan ja esittelijätiimin toiminnan kustannukset ja tulot

Vuosi	Lautakun- nan menot (€)	ESLH: menot (€)	Lupatoiminnan kustannukset	ESLH: tulot (€)
2006 5kk	30 425**	54 901 (398 /lupa)	85 326 (618 /lupa)	38 825
2007	60 795**	183 065 (688 /lupa)	243 860 (917 /lupa)	118 450
2008	55 198**	159 281 (554 /lupa)	214 479 (747 /lupa)	143 580

** lautakunnan menoihin varattu v.2006 75 000, v.2007 78 000, v. 2008 76 000 €

5. Muu toiminta

Periaatteet ja ohjeistus:

Lautakunnan hyväksymät tai muuttamat periaatteet ja ohjeistukset vuonna 2008:

Periaate nro 6: Luonnonvaraisiin liittyvät käytännöt, lisäys 27.3.2008

Periaate nro 7: Kaloihin liittyvät käytännöt; muutettu 27.10.2008

Periaate nro 9: Lupakäytännöt liittyen palvelutoimintaan ja eläinkokeen toteuttamiseen useassa koe-eläinlaitoksessa 30.9.2008

Ohjeistusta – Mitä kaikkea voidaan laittaa samaan 17.6.2008

Ohjeistusta - Nukutus, kivunpoisto ja lopetus 3.11.2008

Lausunnot:

-Lausunto oikeusministeriölle: OMKM 2007:1 Oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittäminen oikeusturvakeinona 21.1.2008

-Lausunto Tampereen yliopistolle: Eläinkokeille vaihtoehtoisten menetelmien kehittäminen – asiantuntijapalveluiden tarve eläinkoelautakunnassa ja yleensä 11.6.2008

-Lausunto oikeusministeriölle: Oikeusministeriön työryhmämietintö 2008:5 Käsittelyn joutuisuus hallinnossa oikeussuojakeinot käsittelyn viivästyessä 10.12.2008

Koulutusta lautakunnan jäsenille:

28.2.2008: RKTL:n tutkimustoiminnan esittely

27.3.2008: Eettistä pohdintaa lautakunnan roolista ja KYTÖn tekstistä: Eläinkoelupahakemusten eettinen arviointi hyöty-haitta –analyysin avulla

29.9.2008: Eläinkoelautakunnan koulutuspäivä

Tapaamiset:

-Suomen akatemia 21.1.2008

Muuta:

-FALAV:n pyydetty kannanotto jyrksijöiden nukutukseen ja kivunpoistoon 15.4.2008

-Toimintasuunnitelma vuodelle 2009 21.11.2008

Eila Kaliste
johtava esittelijä

Risto Rydman
lautakunnan puheenjohtaja